

Raylı Sistemlerde En Az % 51 Yerli Katkı Şartı Tüm Sektörlere Örnek Olacak

Dr. İlhami Pektaş - ARUS Koordinatörü

Metro, hafif raylı sistem ve tramvay üretimi yapacak olan kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ve il özel idarelerine hükümet tarafından yerli ürün kullanılması şartı getirildi. Yerli malı kullanım oranını yüzde 51'e çıkaran Başbakanlık Genelgesi Resmi Gazete'de yayımlandı. Açılacak ihalelerde, yerli üretim ve hizmetlerin sunulmasını engelleyen hükümlere yer verilemeyecek, yerli üretim ve alımların teşvik edilmesi için gerekli her tür tedbir alınacak.

Başbakan Binali Yıldırım imzasıyla yayımlanan bu genelgede, teleferik, füniküler, monoray, metro ve şehir içi raylı sistemlerinin proje ve şartnamelerinin onaylanması ile standartlarının belirlenmesine ilişkin görev ve yetkinin, 26 Eylül 2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 15'inci maddesi ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına verildiğinin altı çizilerek bu kapsamda emniyet, güvenlik, tasarruf ve rekabet ilkelerine uygun hareket edilmesi kaydıyla, kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve il özel idareleri ile bunlara bağlı veya ilgili kurum, kuruluş ve şirketlerin yapacağı metro, hafif raylı sistem, tramvay ile benzeri kullanılan çeken ve çekilen araçların en az yüzde 51 yerli malı olacağı bildirildi.

Türkiye'nin hızlı büyüyen şehirlerinde kentçi raylı sistem çözümleri son yıllarda en önemli yatırım kalemi olarak öne çıkarken, kullanılan tramvay, hafif raylı (LRT) ve metro sistemlerinde de yerleşme oranı yüksek araçların üretimi öne çıkmaya başladı.

Bilindiği gibi 2012 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından ihalesi yapılan ve CRRG-MNG Çin ortaklığının kazandığı 324

adet metro aracı alım şartnamesinde ARUS Kümelenmesi ve üyelerinin büyük gayretleri ile şartnameye ilave edilen % 51 yerli katkı şartı ülkemizde büyük yankı uyandırmış ve Türk sanayisi için bir milat olmuştu. O tarihten günümüze kadar yapılan ihalelerde giderek artan yerli katkı şartı bugün itibarıyla % 60 seviyesini aşmış bulunmaktadır. 2012 yılından sonra ülkemizde sadece yerli katkı değil aynı zamanda milli marka araçlarımız şehirlerimizde hizmet vermeye başlamıştır.

Bunun en güzel örnekleri olan; Durmazlar tarafından Bursa Büyükşehir Belediyesi'ne üretilen 18 adet İpekböceği tramvayı ile 60 adet Green City hafif raylı ulaşım sistemleri, yine Durmazlar tarafından Kocaeli Büyükşehir Belediyesi için üretilen 12 adet ve Samsun Büyükşehir Belediyesi için üretilen 8 adet Panorama milli marka tramvaylar, Bozankaya tarafından Kayseri Büyükşehir Belediyesi için üretilen 30 adet Talas milli marka tramvay, İstanbul Ulaşım A.Ş. tarafından İstanbul Büyükşehir Belediyesi için üretilen 18 adet İstanbul milli marka tramvaylar bugün Bursa, Kayseri ve İstanbul şehirlerimizde gururla hizmet vermektedir.

2012 yılından günümüze kadar ülkemizde üretilen 146 adet yerli ve milli marka raylı ulaşım araçlarımız % 60 yerli katkı seviyesini aşmış ve Bozankaya firmamız ile Bangkok/Tayland için üretilmeye başlanan 88 adet metro aracı ile de ihracat yolu da açılmıştır.

Bunun yanı sıra, TCDD tarafından ihalesi yapılacak 250 km/h hıza sahip Yüksek Hızlı Trenlerde ilk aşamada 20 adet YHT seti için % 10, ikinci aşamada 60 adet YHT seti için %53 yerli katkı şartı, üçüncü aşamada özgün bir tasarıma sahip olacak 16 adet milli marka YHT seti ise %74 yerlilik oranıyla

üretilecektir. Bu projeye Türkiye, tüm lisans haklarına herhangi bir kısıtlama olmaksızın yurt dışına satış imkanı olan yeni nesil YHT teknolojisine sahip olacaktır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin yapacağı 1100 adet metro aracı ihalesinde de % 80 yerlilik şartı getirilmesi planlanmıştır.

Son üç yılda sonuçlanan ihaleler ve yerli katkı şartı ile kazanan firmalar :

Tarih	Şehir	Hat	Adet	Kazanan Firma
Haz.14	İstanbul	Üsküdar-Ümraniye Metro	21 Set	Mitsubishi
Ağu.14	Kayseri	Kayseri Metro	30 Tramvay	Bozankaya
Eyl.14	İzmir	Konak-Karşıyaka Tramvayı	38 Tramvay	Hyundai Rotem
Oca.15	İstanbul	Yenikapı-Hacıosman Metro	17 Set	Hyundai Rotem
Mar.15	Bursa	Bursaray	60 Araç	Durmazlar
Mar.15	Bursa	Bursaray	12 Tramvay	Durmazlar
Mar.15	İzmir	İzmir Metro	17 Set	CRRC
Eki.15	Samsun	Tekkeköy Metro	8 Set	Durmazlar
Eki.15	İzmit	İzmit Tramvayı	12 Set	Durmazlar
Kas.15	Antalya	EXPO Tramvayı	18 Set	Hyundai Rotem
Tem.15	İstanbul	Mecidiyeköy-Mahmutbey Metro	75 Set	CRRC

laşması da gerekmektedir. Bu kanuna dayanarak; ihalenin, özellikle kritik bileşenler dahil en az %51 yerli katkının yanı sıra öncelikle sermaye bakımından güçlü ve sermaye yapısı en az %51'i yerli ve milli olan bir firmamıza ya da birkaç firmamızın oluşturduğu milli bir ortaklık yapısına verilmesi sağlanmalıdır. Bu milli firma yada milli ortaklık yapısı gerek duyarsa teknoloji transferini sağlamak için en fazla %49'a kadar sermayedar olabilecek yabancı bir firmayı

Tüm bu gelişmeler neticesinde, Başbakanlık tarafından 07.11.2017 tarihinde yayınlanan 2017/22 sayılı ve Yerli Ürün Kullanılması konulu, yayımlanan raylı araç sistemlerinde en az %51 yerli ürün kullanılmasına yönelik genelgenin sadece raylı sistemler sektörüne değil, ülkemizde diğer sanayi sektör ürünlerine de büyük katkılar sağlayacağını düşünüyoruz.

Bu genelgenin tam olarak başarıya ulaşması için yapılacak tüm ihalelerde sadece kritik önemli parçalarda yerli katkı oranının artırılması ile yetinmeyip, aynı zamanda ihale şartnamesinde nihai ürünün milli marka olarak hedeflenmesi ve genelgenin kanun-

kendisine ortak seçebilir ve bir konsorsiyum oluşturabilir. İhaleyi alan yerli ve milli firma veya sermaye yapısı en az %51 milli olarak oluşturulan konsorsiyum, üretilecek ürünün tüm IP (lisans, patent, know-how, vb.) haklarına sahip olmalıdır.

Ancak bu şekilde bir düzenlemeyle milli sanayimizin önü açılacak, yan sanayi ve teknolojinin hızla gelişmesi sağlanacak, milli markalarımızın sayısı şehirlerimizde hızla artmaya başlayacak ve raylı sistemler tüm sektörlerde örnek olacaktır.

Dr. İlhami PEKTAŞ

ODTÜ Metalurji ve Malzeme Mühendisliği Bölümü mezunudur. Aynı bölümde Yüksek Lisans ve Gazi Makine Bölümünde Doktora yapmıştır. Erkunt Döküm ve Makine Fabrikaları, Tübitak, Mitaş T.A.Ş, Ereğli Demir Çelik , Çelbor Çelik Boru Fabrikalarında uzun yıllar yöneticilik yapmıştır. Halen Ostim Teknoloji Araştırma ve Geliştirme Merkezi ve Anadolu Raylı Ulaşım Sistemleri Kümelmesi'nde (ARUS) Koordinatör olarak çalışmaktadır.